

TIÉD A VÁROS!

AZ **ORCZY KULTÚRKERT EGYESÜLET** VÁROSVÉDŐ MUNKACSOPORTJÁNAK
"TANULJ A VÁROSTÓL" CÍMŰ INGYENES VÁROSISMERETI SÉTAPROGRAMJA.

Sétálni mindig jó. Akár egyedül, akár csoportosan, vagy turistaként. Ezt mi is nagyon jól tudjuk, hisz évek óta hirdetjük városi sétáinkat. A Miénk a Ház! csapata eddig csak szervezett túrákat kínált, mostantól viszont tiéd lehet a város, akár egy egyéni séta keretében is!

Most neked kínálunk sétaútvonalakat, amelyeket privát módon élvezhetsz. Válassz egy kedvedre való útvonalat, töltsd le és nyomtasd ki vagy használd okostelefonodat, és már indulhatsz is! Nem kell előzetesen regisztrálni, nem kell a jó időjárásra várni, hanem akkor indulsz, amikor te szeretnéd. A séta ütemét is te diktálod, és ha szerencséd van, egy-két lépcsőház rejtett szépsége is feltárulhat, ha éppen a megfelelő pillanatban nyílik a bejárat kapu előtted. Házzal házra haladva ismerheted meg egy-egy városrész történetét: a témát mi kínáljuk, az élményt magadnak szerzed.

Sétára fel, legyen a Tiéd a város!

A programot a Nemzeti Együttműködési Alap támogatta.

SÉTA EGY ELTŰNT BELVÁROSBAN

Pest városa 1686-ban szabadult fel a másfél százados török uralom alól. Az oszmán hódítók alatt a város nagy része romba dőlt, a visszafoglalás után a romok felhasználásával indult meg az újjáépítés, megőrizve a középkori városszerkezetet. A város utcahálózata ily módon a XIX. század végéig szinte teljesen változatlan maradt, tele szabálytalan, szűk utcákkal és terek halmazával. Ezek a későbbi városrendezéskor mind eltűntek. A Barátok tere (a Ferences templom előtti teresedés, a Kossuth és a Reáltanoda utcák között) és a Kígyó tér (a Klotild paloták előtti tér) maradt az eredeti helyén – igaz, mindkettő kiterjedése megváltozott az évtizedek alatt. Több tervezési kísérlet után 1874-ben kezdték meg a Belváros rendezését.

A fő cél az volt, hogy az újonnan épülő Erzsébet hídra egyenes sugárút vezessen fel. Ehhez azonban a történeti Belváros szinte összes épületét le kellett bontani és új utcahálózat kijelölése vált szükségessé. A bontások 1896-97-ben zajlottak le. A rendezés következtében eltűnt terek, utcák és házak helyén az új Erzsébet hídra vezető út végén nagy, szimmetrikus tér alakult ki: a Ferenciek tere. (1992-től a Ferences templom előtti teresedés és a Klotild paloták előtti tér együttesen viseli a Ferenciek tere megnevezést.)

1. ÁLLOMÁS - FERENCIEK TERE 9.

A FERENCES TEMPLOM

A térnek is nevet adó barokk, egyhajós templom helye évszázadok óta a ferencesek használatában van. A barátok első említése a mai Ferenciek terén 1288-ból való. A középkori Pest egyik legnagyobb temploma volt az övék, a rákosmezei országgyűlések miséit is itt tartották. A török időkben dzsámivá alakított istenháza mai formáját az 1740-es években kapta. Felszentelésére 1743. szeptember 21-én történt. Tornya 1858-63 között kapta mai formáját Wieser Ferenc tervei alapján. A templom kriptájában temették el először Batthyány Lajost, első miniszterelnökünket, melynek emlékét emléktábla őrzi. A kriptá a Kossuth utca 3-as számú ház kapualjából nyilvánosan látogatható.

2. ÁLLOMÁS - A FERENCES TEMPLOMMAL SZEMBEN

A NEREIDÁK KÚTJA

A tér, és egyben Budapest, egyik legjelentősebb szobrászati nevezetessége, a helyel-közzel mai napig az eredeti helyén álló Néreidák kútja. Helyén a XIX. század elején még faszerkezetű kút volt, majd Pest városi vezetősége 1828-ban pályázatot hirdetett egy szoborral díszített közkút alkotására. Dunaizskey Lőrinc tervét találták megfelelőnek, azonban az elbírálás után évekig nem történt semmi. 1834-ben kezdődött csak meg a szoborállítási munka. A szobrot végül az olcsóbb árajánlatot tevő Uhl Ferenc faragta ki, a talapzatot Fessler József kőfaragómesterrel társulva Dunaizskey készítette el. A kút 1835-re lett kész. 1899-ben forgalmi akadályt látva benne a szobrot eltávolították és Kőbányára került, a kutat pedig betemették. Az eredetivel lényegében megegyező helyére 1976-ban került vissza az alkotás, de ekkor már víz nélkül.

3. ÁLLOMÁS - FERENCIEK TERE 7-8.

A FERENCES BAZÁR

A Ferences Bazár rendházi és bérházi épülete gyakorlatilag közrefogja a Ferences templomot. A mai épület a korábban itt állott barokk ferences kolostor helyére 1876-77-ben épült Kéler Napóleon tervei alapján. A hatalmas épületet majd' napra pontosan egy év alatt építették fel. Az épület földszintjén található a Kárpátia étterem, a magyar történelmet idéző historizáló festményeivel.

4. ÁLLOMÁS – FERENCIEK TERE 7-8.

A KÁRPÁTIA ÉTTEREM

A Ferences bazár megépültétől kezdve működött ezen a helyen vendéglátó helyiség. 1925-től a híres vendéglátó dinasztia, a Spolarich család vette meg az éttermet. A család felmenői között tiszteli Zrínyi Miklóst. Talán emiatt került nagyon sok, a török elleni harcot ábrázoló falfestés a belső tér historizáló, neogót kialakításába.

5. ÁLLOMÁS - FERENCIEK TERE 6.

AZ EGYETEMI KÖNYVTÁR

A kétemeletes, sarokkupolás eklektikus épületet Skalnitzky Antal és Koch Henrik tervei alapján építették fel 1876-ban. Ekkor kapta meg az eredetileg 1561-ben alapított könyvtár a ma is használatos eklektikus palotáját. Ez volt Magyarország első nyilvános köz-könyvtára. Állománya ma meghaladja az 1,6 millió könyvtári egységet, aminek törzsgyűjteménye a nemzeti kulturális örökség része. A könyvtár több, eredeti Corvina kódexet is őriz, ami Mátyás király könyvtárából maradt ránk.

6. ÁLLOMÁS - FERENCIEK TERE 4.

A KIRÁLY BAZÁR

A Kármán Aladár és Ullmann Gyula tervei alapján épült ház 1902 és 1904 között épült fel. A korábban itt állott barokk épületben működött a korabeli ország egyik legjelentősebb nyomdája, az Athanaeum Nyomda. A mai ház a bécsi szecesszió stílusában épült. Kovácsolt vas díszével különleges színfoltja a budapesti építészetnek. Ha figyelmesen megnézzük, a francia udvar két szélén, a homlokzat tetején a kagylószerű fülkét, abban csillogó pirogránit díszítést fedezhetünk fel.

7. ÁLLOMÁS - FERENCIEK TERE 2.

A KIRÁLYI BÉRPALOTA

A hatalmas, ötemeletes eklektikus bérpalota a Ferenciek tere legnagyobb épülete. Szinte az egyik téroldalt teljesen elfoglalja. A Császári és Királyi Magán Családi Alapok építtette Korb Flóris és Giergl Kálmán tervei alapján 1901-ben. Megépültekor joggal vált Budapest legelegánsabb (és legdrágább) bérházává. Lakói valóban "királyiak" voltak: főnemesek és magas rangú államhivatalnokok éltek életüket a ház falai között. Az épület rangját mutatja, hogy 1901-ben maga Ferenc József király is ellátogatott két ízben is házához.

8. ÁLLOMÁS - VÁCI UTCA 34-36.

A KLOTILD-PALOTÁK

A Duna felé a Belváros kapujaként áll a két ikerpalota a Szabad sajtó útjának két oldalán. A Korb Flóris és Giergl Kálmán tervezte épületepáros Klotild Habsburg főhercegasszonyról kapta a nevét, aki e két telek tulajdonosa és egyben a bérpaloták építtetője is volt. Mind a tornyok tetején megtalálható hatalmas, mind a főpárkány oszlopain fellelhető kisebb kőből kifaragott főhercegi korona a főhercegasszonyra utalnak. Az építészpáros pályázatán nélkül kapta meg a megbízatást. A földszinten és a félemeleten üzleteket, kávéházakat alakítottak ki, az emeleteken a kor Budapestjének legnagyobb és legelőkelőbb bérlakásai voltak. Itt használták az elsők között Budapesten liftet. A két épület kovácsoltvas munkái kiemelkedő alkotások.

9. ÁLLOMÁS - FERENCIEK TERE 10.

A PÁRISI UDVAR

A Belvárosi Takarékpénztár által épített üvegkupolás, üzletpasszázsos iroda- és bérházat kívülről szinte teljes egészében majolika, üvegmozaik, vörösrézlemez és zománcozott téglá borítja. Leglátványosabb része a tetőzet, ahol a gótika stilizált formái vörös színű majolika idomokban jelennek meg. Oromzatát különböző foglalkozásokat megjelenítő fehér mázas kerámia domborművek díszítik. Schmahl Henrik építész tervei szerint készült 1909-13 között a korábban itt állott, szintén belső udvaros klasszicista Brudern-ház helyén. Passzázsának csak az egyedi tervezésű, és ide legyártott üvegezése egy évig tartó munka eredményeként készült el. A tervező Schmahl nem érte meg a Párisi udvar befejezését, 1912-ben elhunyt.

10. ÁLLOMÁS - FERENCIEK TERE 11.

AZ "ARANYHÁZ"

Alpár Ignác, korának egyik legtermékenyebb építésze tervezte ezt az épületet Girardi József és neje számára 1914-15-ben. A rendkívül elegáns épület exkluzivitását Alpár aranyozott homlokzati díszekkel emelte. Városi pletykák szerint ezzel próbált konkurálni a tőzsomszédságban álló Párisi udvar pompájával. Eredetileg a 4. és 5. emelet egy lakás volt: a 4. emeleten csak szobák voltak, az ötödiken pedig a konyha, tálaló, étkező. A földszinten, a bank helyén az 1930-as évektől a város legelegánsabb divatszalonja működött, a Lipcsey Vilmos-féle üzlet. Ebben az időszakban alakították ki a földszint art decós portálját, ami mára sajnos sokat veszített eredeti szépségéből.

11. ÁLLOMÁS - KÍGYÓ UTCA 4-6.

AZ APOSTOLOK ÉTTEREM

1903-ban Förster János alapította. Az étterem 1913-as, majd 1929-es átalakítása után nyerte el azt a formáját, amelyet a 2013-as átalakításig teljesen megőrzött. A közelmúlt modernizálása sikeresen ötvözte a védett műemléki berendezést a modern elvárásokkal. A maga korában a "főváros egyik érdekességeként" emlegették, és volt olyan német sör, amelynek egyedüli magyarországi árusítója az Apostolokhoz címzett vendéglátóhely volt. Faragott falburkolatai, bútorai és zománctozsajkái igazi iparművészeti remekművek.

Sétánk itt véget ért. Köszönjük, hogy velünk sétált.

Fedezze fel Budapest szépségeit többi ingyenes sétánkon vagy várjuk szervezett túráinkon.

Tanuljunk a várostól! Legyen a miénk minden ház!

www.mienkahaz.hu